

Trots als een pauw

Is de familienaam verbonden met een contract, een boerderij of een verre voorvader?

Terug in de tijd.

We praten over de periode 1610 tot 1784, en 1785 tot heden. Het leven in 1610 was primitief, een hard bestaan. Veel, heel veel grond, 1200 Rheinlandse Morgen. Dat komt neer op 1000 Hectaren. Het was wel woeste grond. Moeras en bos, daar kan je moeilijk van leven. Wel verdwalen en wegzakken (stikken) in het moeras. Armoede was het kenmerk van de streek waar de familie leefde.

Slechte leefomstandigheden geven epidemieën vrij spel en dat ging aan Johann Gerhard Langemeyer (29-5-1755 - †10-2-1784) niet voorbij. Hij overleed op 28 jarige leeftijd en liet een vrouw met vier kleine kinderen achter en heel veel zorgen voor hun toekomst.

In 1781 schafte keizer Jozef II het lijfeigenschap in het Heilige Roomse Rijk af. Daarmee kregen de horigen de mogelijkheid zich 'vrij te kopen'. Daar ging een ontwikkeling van geld als wettig betaalmiddel aan vooraf. Voorheen was de bevolking in hoofdzaak zelfvoorzienend en wat zij te kort kwamen ruilde zij tegen zelf geproduceerde (agrarische) producten. De opkomst van steden bracht daar verandering in. Munten met een waarde komen steeds meer voor. De waarde die zij vertegenwoordigen geeft vele mogelijkheden voor gebruik. De samenleving gaat steeds meer over de ruilhandel in goederen te vervangen door 'waarde munten': dus geld. Geld neemt een steeds belangrijker plaats in, waardoor de ruilhandel in agrarische goederen komt te vervallen. Geld wordt een universeel ruilmiddel wat voor alle goederen en diensten. Een bijkomend voordeel, het kon worden gespaard om financieel moeilijke tijden door te komen, wie wat bewaard, die heeft wat! Met ruilhandel in agrarische producten was dit niet mogelijk door de beperkte houdbaarheid.

Overlijden van Johann Gerhard (1784).

Het wegvallen van Johann Gerhard in de bloei van zijn leven kwam onverwachts. Hij liet een vrouw met 4 kleine kinderen achter. En een agrarische bedrijf met personeel. Voor een oplossing werd door heel de kleine gemeenschap in Mettingen gezorgd. Zoek een nieuwe partner, en zet de zorgen opzij. En zo geschiedde, Anna Catherina Maria Elisabeth ten Brink (1754 - †1828) hertrouwde op 8-5-1785 met Johann Heinrich Schulte-Laggenbeck (1762-1818) en hij trok bij haar in op de boerderij De Langenhof. De kersverse echtgenoot nam in alle officiële stukken de familienaam Langemeyer aan. Deze naamsverandering werd aangegeven met de vermelding 'genannt' en de toevoeging achter de naam met: 'Gt.' Hierdoor kregen de kinderen uit het 2^e huwelijk dezelfde rechten als de kinderen uit het 1^e huwelijk. Dat was belangrijk, want volgens het Westfaalse erfrecht erfde de jongste zoon de

boerderij en moest als tegenprestatie de ouders in hun levensonderhoud voorzien als zij daar niet meer toe in staat waren. Maar liep het allemaal zoals verwacht?

Langemeyer wordt eigenaar van de pachtgrond.

De boerderij De Langenhof was de hoofdboerderij van de Heerlijkheid De Langenhof. De Heerlijkheid was weer een onderdeel van het Graafschap Lingen. Dit graafschap ligt ca. 25 km over de grens bij Oldenzaal. Het gebied behoorde toe aan de graaf van Lingen. Dit was tevens de tijd dat munten (geld) de ruilhandel in goederen over neemt. Het Graafschap Lingen, was een bezit dat goederen en geld opleverde in de vorm van pacht. Voor de graaf een bron van inkomsten, en zorgen.

In de tijd rond 1855 werd de horigheid geleidelijk aan afgeschaft. De horigheid was een overblijfsel van de rangen- en standenmaatschappij uit de late Middeleeuwen. De horigen kregen de wettelijke mogelijkheid om zich 'vrij te kopen'. Daarmee vervielen ook de andere bijkomende verplichtingen: zoals militaire bijstand, een gedeelte van de oogst en andere 'karweien'. De grond van De Langenhof werd gekocht door de (over)erfbare pachter. Zijn status van horige werd daarmee beëindigd. Langemeyer wordt de eigenaar van de grond.

Verdeling van de erfenis, volgens welk recht?

De 2^e echtgenoot Johann Heinrich Langemeyer (Gt) komt in 1818 te overlijden, de weduwe is inmiddels 64 jaar oud. Zij wordt daarna tien jaar bijgestaan door haar jongste dochter Henriëtte en haar jongste zoon Christian die het agrarisch bedrijf leidde. Dit alles volgens het lokale Westfaalse recht. De meeste van haar (14) kinderen zijn weg getrokken, op de vlucht voor armoede en toenemende (militaire) invloed van Pruisen. De cultuurkloof tussen Westfalen, de katholieke Rheinlanders (losjes) en de gereformeerde Pruisen (formeel) was enorm. Velen vertrokken naar het welvarende Friesland. Als marskramer/koopman (of partner van) en beproefde hun geluk in de handel van linnen en andere stoffen. Zij noemden zich: Tjötten, en gingen van deur tot deur.

Uitsterven van de grafelijke familie, gedwongen verkoop van het graafschap aan Pruisen.

De graaf van Lingen heeft geen erfopvolgers, de familie sterft uit. Na allerlei verwickelingen en omstreden beslissingen komt het graafschap toe aan Pruisen en daar moeten de Westfalers niets van hebben. Het rechtssysteem van Westfalen wordt vervangen door het Pruisische recht. Dat systeem bepaalde dat de *oudste* zoon alle rechten verkrijgt en niet de *jongste*. De verandering van het rechtssysteem viel samen met de erfopvolging van De Langenhof. Conclusie: de droom van de jongste zoon Christian –boerderij De Langenhof met de bijbehorende grond- vervliegt en daarmee dreigt zijn voorgenomen huwelijk niet door te gaan. De toekomstige bruid, zij waren al verloofd, trekt zich terug wegens gebrek aan toekomstperspectief.

Alarm in het kippenhok.

De twee oudste zonen uit het 1^e huwelijk zijn in Leeuwarden linnenkooplieden geworden en hebben onlangs een compagnieschap opgericht. De een na oudste zoon claimt de Langenhof als rechtmatige erfopvolger op basis van het nieuwe ingevoerde Pruisische recht en komt na jaren terug naar Mettingen. Na een juridisch partijtje touwtrekken wordt hij de erfopvolger en verkrijgt de boerderij met de bijbehorende grond. Het voorgenomen huwelijk van Christian (23-10-1797 - †13-2-1856) met Maria Anna Carolina Brenninkmeyer (7-3-1806 - †23-1-1880) dreigt uit te gaan als een nachtkaars: geen boerderij, geen huwelijk. Maar, alles komt goed.

De vader van de toekomstige bruid, Gerard Brenninkmeyer (1764-1843), vader van Clemens en August, grijpt in. Christian en zijn zus Henriette krijgen een financiële compensatievergoeding voor de tien jaar dat zij hun moeder 'om-niet' hebben verzorgd en onderhouden. Het voorgenomen huwelijk met Maria Anna Carolina Brenninkmeyer kan doorgaan (24-2-1829). Henriette gebruikt haar 300 Thaler voor een toekomstige bruidsschat. En Christian en Maria Anna investeren het bedrag (1000 Thaler) in de oprichting van hun herberg/paardenwisselstation: Zum Schwarzen Ross. Zij runnen tien jaar lang zelf de herberg. Vervolgens verpachten zij de herberg en maken de overstap naar de verkoop van textiel en kleding. Zo komen ze los van het agrarisch bedrijf met hun schapen, koeien en transport met ossenkarren.

De overstap: hoezo innovatief ondernemerschap.

Geleerd van deze onverwachte negatieve ervaring –het moeten opgeven van gekoesterd familiebezit- heeft geleid tot het besef dat kennis de belangrijkste bron is om een onafhankelijk bestaan op te kunnen bouwen. Deze visie hebben ze met veel succes in praktijk gebracht. Hun vier zonen: Gerard, Martin, Leo en Clemens en ook hun dochters, hebben opleidingen gehad zodat zij onafhankelijk in hun bestaan konden voorzien. Gerard nam de kleding en textiel handel van zijn vader in Duitsland/Schwedt over. De drie jongere broers, samen met Georg Stöcker, een boezemvriend van Martin vanaf de lagere school, trokken naar het welvarende Amsterdam en begonnen daar op 1 januari 1874 een bloeiend textiel/kleding bedrijf: Langemeyer&Stöcker. Het is de tijd van de opkomst van winkels en warenhuizen. Hun onderneming bestond uit 29 winkels, ateliers en een groothandel in kleermakers benodigdheden. De opkomst van de spoorwegen (1860) gebruikten zij om hun afzetgebied te vergroten tot heel Nederland.

Familiewapen.

In ons geregistreerde familiewapen (CBG), zijn al deze opmerkingen terug te vinden:

- Helmteken : het uithangbord herberg 'Zum Schwarzen Ross', het zwarte paard.
- Kleuren van het schild : de 'omgekeerde' kleuren van Mettingen, de plaats van oorsprong.
- Tekening op het schild : de drie klaverbladen verwijst naar het wapen van Mettingen.
de kleermakersschaar verwijst naar kleding en textiel.
het 'X-teken' verwijst naar Amsterdam.
- De wapenspreuk : koerswijziging na het gedwongen verlaten van De Langenhof en de
(Engels talig) internationale oriëntatie van de familie, armoede. (Nederland, USA, Canada en Brazilië).